

070. Bijbelstudie over de BIGI FERSUNDEI - YOM KIPUR

יום כפור

Deel 1: Geestelijke betekenis

Het tweede feest in de zevende maand is יום כפור Yom Kipur [Grote Verzoendag ofwel in het Surinaams Bigi Fersundeij]. In de Tora wordt er een meervoudsvorm gebruikt: יום הכפורים Yom haKipurim [Dag der Verzoeningen]. Het wordt gevierd op de 10^e van de maand Tishri, dus tien dagen na Rosh haShana. Beide feesten zijn ten nauwste aan elkaar verbonden, want op Rosh haShana staan wij stil bij de wederkomst van Yeshua haMashiach op de Dag des Oordeels terwijl de grootste en belangrijkste Shabat van het jaar, Yom haKipurim, het duizendjarig vreedrijk moet uitbeelden, want op die dag herdenken wij niet alleen dat door het bloed van Yeshua de verzoening voor onze zonden heeft plaats gevonden, maar dat ook eens de veroorzaker van de zonde uit ons midden verwijderd zal worden. In het Joodse denken gaat men ervan uit, dat op Rosh haShana door de Eeuwige de balans wordt opgemaakt van ieder mensenleven zoals dat er in het afgelopen jaar uitzag. Hiermee beginnen negen dagen van inkeer, waarin men in het reine zal proberen te komen met een ieder bij wie men iets goed te maken heeft, dus ook met G'd. Heeft men dit gedaan, dan kan men tot Zijn troon naderen. Eigenlijk is dit hetzelfde principe als bij het Avondmaal. De in het spraakgebruik ontstane term "Grote Verzoendag" vindt zijn oorsprong in het feit, dat er negen "kleine verzoendagen" aan voorafgaan. De tien dagen van berouw (in het Hebreeuws עשרת ימי תשובה Aseret Y'mei T'shuva) eindigen met Yom Kipur. Samen worden Rosh haShana en Yom Kipur de הנוראים הנוראים Yamim haNora'im [de Ontzagwekkende dagen] genoemd. Een wezenlijk onderdeel van deze tien dagen zijn de סליחות Selichot [smeekgebeden]. Uit het boek יונה Yona [Jona] weten wij dat oprecht berouw, zoals bij de inwoners van Ninive, het oordeel van G'd weerhoudt en daarom is Yom Kipur aan het einde van deze periode van bezinning dan ook een dag van berouw en verootmoediging. De zonden kunnen ons immers alleen maar vergeven worden door oprecht berouw en verzoening. Berouw en verzoening vereisen wroeging, verandering van gedrag en de vastbeslotenheid niet in herhaling te vervallen. Dat de mens niet volmaakt is mag geen excuus zijn, want volmaaktheid verwacht G'd ook helemaal niet van ons. Zoals de vader zijn verloren zoon tegemoet kwam, toen hij deze vol berouw zag thuiskomen (Lucas 15:20), zo zegt ook G'd: "Bekeert u tot Mij, dan zal Ik tot u wederkeren" (Zacharia 1:3). Deze dag van nadenken wil de mens confronteren met zijn positie in de verhouding waarin hij staat tot G'd en tot de medemens. Volgens de Joodse opvatting is de mens als kroon der schepping begiftigd met het vermogen om te kiezen tussen goed en kwaad. Als hij de verkeerde keuzes maakt, dan heeft dat niet alleen nadelige gevolgen voor hem zelf, maar ook voor de mensen om hem heen. Daarom is het nadenken over de enorme verantwoordelijkheid die mens als gelovige draagt een ernstige verplichting. De הפטרה Haftara [schriftlezing uit Jesaja 58] op de Grote Verzoendag leert ons, dat de uiterlijke rituele verootmoediging totaal waardeloos is, wanneer deze niet gepaard gaat met een verandering in ons gedrag ten opzichte van onze medemens en ten opzichte van de Eeuwige. Pas wanneer deze tiendaagse periode van inkeer en berouw ten einde is, is het nieuwe jaar dan ook echt begonnen, want een nieuw begin is gemaakt. Zoals Rosh haShana begint met het blazen van de Shofar, zo wordt Yom Kipur dan ook beëindigd met de Shofar en op deze wijze vormen beide feestdagen ook zichtbaar en hoorbaar één geheel. Voor alle Joden, messiasbelijdend, othodox en liberaal, is Yom Kipur de meest heilige dag van G'ds kalender! Het was ook de enigste dag in het hele jaar, waarop de Hogepriester in het Heilige der Heiligen mocht komen en de uit de vier letters יהוה YHVH bestaande Naam van G'd ging aanroepen.

Zondenbesef

Op de Grote Verzoendag, de tiende dag van inkeer, leest de Joodse gemeenschap vanouds in de synagoge, hoe de Eeuwige de smeekbede van Moshe [Mozes] om genade voor zijn zondig

volk aanhoorde en zeide: “Op uw bede schenk Ik vergeving”. (במדבר Bamidbar [Numeri] 14:20). In de Groot Nieuws Vertaling staat: “Ik zal hun vergeven, zoals je hebt gevraagd” en in de Statenvertaling lezen wij het zo: “Ik heb hun vergeven naar uw woord”. Waar het om gaat is dat hieraan het besef wordt ontleend dat zonde een overtreding tegen de Eeuwige is, en dat G'd dit niettemin vergeeft, maar dat verzoening alleen door inspanning van een derde tot stand komt. De Eeuwige zei immers tegen Moshe, dat Hij de zonden van zijn volk vergeeft “om uw bede”, “naar uw woord”, “zoals je hebt gevraagd”, “op uw verzoek”. Moshe vroeg de Eeuwige plaatsvervangend voor zijn volk om vergeving en daarom moest ook de hogepriester plaatsvervangend voor zijn volk het verzoenoffer brengen in de tempel. Om dezelfde reden vragen ook de Joodse gelovigen ieder jaar op de Grote Verzoendag plaatsvervangend voor het hele volk om vergeving in de וידוי Vidui [zondenbelijdenis]. Dat staat echter geheel los van de vanzelfsprekendheid, dat elke gelovige eigenlijk iedere dag om vergeving dient te vragen voor zijn of haar eigen persoonlijke zonden. Voor de collectieve zonden van het hele volk of zelfs van de gehele mensheid heeft G'd echter een bemiddelaar nodig om vergeving met ons tot stand te brengen. Vandaar dat Yeshua de uiteindelijke verzoening tussen G'd en de mensen kon bewerken. Hij is gestorven en opgestaan om nu als Hogepriester in het Heiligdom voor ons te pleiten. Hij is gestorven voor de zonden van alle mensen. Het bijbels Hebreeuws onderscheidt drie woorden voor zonde: פשע Pesha [rebellie] is de weigering om G'd en Zijn Woord te erkennen: voor deze zondaar bestaan er geen normen van goed en kwaad. עון Avon is een kronkel in karakter en gedrag. De meest gebruikte en zwakste term voor zonde is חטא Chet: het niet opzettelijk zondigen. Inzicht in de bovengenoemde aard van de overtreding is de eerste stap naar inkeer en berouw, תשובה T'shuva. Wat is dus zonde in de ruimste zin van het woord? Als men doet wat G'd verboden heeft of juist niet doet wat Hij opgedragen heeft, dus met andere woorden: zonde is als men G'ds wil niet doet. En hoe weten wij wat G'ds wil is? Door het bestuderen van Tora, die geheel ten onrechte “de wet” genoemd wordt. In alle 613 geboden en verboden heeft de Eeuwige Zijn wil via het Joodse volk aan de mensheid bekend gemaakt. Maar een veelgehoorde kreet in christelijke kringen, en helaas ook in Suriname, is tegenwoordig: “Wij zijn vrij van de wet!” Dat is een gevaarlijke gedachte, want als men namelijk zegt dat de Tora, waarin G'ds wil staat geschreven, voor de kerk niet meer van toepassing zou zijn en men zich daar derhalve ook niet meer in verdiept, dan is men ook niet meer op de hoogte van hetgeen G'd aan ons heeft opgedragen om te doen alsook van hetgeen wat “een gruwel is in de ogen des HEREN”! Als men ervan uitgaat dat men vrij is van de wet, dan is men wetteloos en dan men mist dan een bijbels verantwoord zondebesef. Vandaar dat er tegenwoordig in een groeiend aantal traditionele kerken ook homohuwelijken worden ingezegend, want homoseksualiteit ziet men daar niet meer als zonde maar als een door G'd gegeven geaardheid. Ook het niet houden van de Shabat en de bijbelse feestdagen ziet men zelfs tot in evangelische kringen niet als zonde en kan derhalve ook niet als zodanig worden beleden. Het blijven dus collectieve onbeleden zonden, want men gaat er gewoon van uit dat men helemaal niet gezondigd heeft! Sommigen gaan zelfs zo ver om te beweren dat christenen geen zondaars meer kunnen zijn omdat Jezus heeft hen vrijgekocht. In hun ogen zijn dus alleen onbekeerde mensen zondaars. Er zijn kerken waar dit gepredikt wordt, maar in de Bijbel lezen wij iets anders: “Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet. Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid. Indien wij zeggen, dat wij niet gezondigd hebben, maken wij Hem tot een leugenaar en Zijn woord is in ons niet. Mijn kinderkens, dit schrijf ik u, opdat gij niet tot zonde komt. En als iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Yeshua haMashiach, de Rechtvaardige; en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld. En hieraan onderkennen wij, dat wij Hem kennen: indien wij Zijn geboden bewaren. **Wie zegt: Ik ken Hem, en Zijn geboden niet bewaart, is een leugenaar en in die is de waarheid niet; maar wie Zijn woord bewaart, in die is waarlijk de liefde G'ds volmaakt. Hieraan onderkennen wij, dat wij in Hem zijn.**” **Surinaams:** “Efu wi de taki, wi no abi sondu, dan wi de kori wi srefi, én a trusani no de na wi ini. Ma efu wi bekenti wi sondu, dan En de getrouw én rektfardiki, sote En de gi wi pardon fu wi sondu, én A krini wit u, puru ala ongerechtigheid. Efu wi de taki, wi no ben du sondu, dan wi meki En tron wan leiman, én En wortu no de na wi ini. Un lobi pikin fu mi, mi de skrifi dati gi unu, fu un no mu du sondu. Én efu wan suma ben du sondu, dan wi abi wan

suma na wi Tata sei, disi de begi gi wi, dati na Yeshua haMashiach, a Rektfardikiwan!"

Hindoestaans: "Jab hamlog bolila ki hamlog páp na karila, tab hamlog apane ke dhokha khawáila aur na jánila saccái kaun cij hai. Baki jab hamlog ápan páp pastáike Parmeswar se batái debe, tab u hamlogke páp ke chama deiga jaise u bolis hai. U sacca Wála hai, ohi se u hamlogke dil ekdam se safa kar deiga har ek kharáb cij se. Parmeswar bolis hai ki sab insán pápi hai. Aur jab hamlog bolila: Ham pápi na bání, tab hamlog bhi bolila ki Parmeswar jhuttha hai. Aisane dekháwal jái ki hamlog okar bání na mánila. Hamár pyára larkan, ham i bání likhila jeme tulog páp na karihe. Aur jab hamlog me se tabbo koi pápburái kariga, tab hamlogke cáhi yád kare ke ki Koi hai jaun Pita Parmeswar ke áge hamlogke bacáwe hai. U kabhi na kuch kharábi karis hai, aur u Yeshua haMashiach hai. U hamlogke páp ápan uppar leis aur saja páike hamlogke Parmeswar se ek karwáis. U na kháli hamlogke páp ápan uppar leis, baki dunia bhar ke manai log ke páp!"

Javaans: "Nèk awaké déwé nganggep ora nduwé dosa, awaké déwé ya ngapusí awaké déwé lan ora nurut sak beneré. Nanging nèk awaké déwé ngakoni salahé marang Gusti Elohim, Dèkné mesti bakal ngapura lan ngresiki awaké déwé sangka sak ènèngé dosa. Awit para sedulur, Gusti Elohim kenèng dipretyaya lan Dèkné mesti bakal nindakké sing bener. Malah nèk awaké déwé ngakuné ora nglakoni dosa, awaké déwé sakjané ngomong nèk Gusti Elohim goroh. Tibaké awaké déwé ya ora nurut piwulangé Gusti Yeshua haMashiach. Para sedulurku sing tak aku anak, aku nulis layang iki marang kowé, supaya kowé ora urip ing dosa. Nanging nèk ènèng sedulur sing nggawé dosa, ngertia nèk Gusti Elohim bisa ngapura kowé, awit ènèng wong sing nggawèkké dalan awaké déwé nang nggoné Gusti Elohim Bapaké awaké déwé. Wong iki Gusti Yeshua haMashiach, sing gedé kabenerané. Ya Dèkné sing mati nyangga setrapané awaké déwé, supaya awaké déwé bisa nampa pangapura. Patiné Gusti Yeshua ora dadí pangapurané dosané awaké déwé waé, ora, nanging uga dosané wong kabèh!" (א יוחנן Yochanan alef [1 Johannes] 1:8-2:2). Het is daarom belangrijk om het grondprincipe omtrent de Tora goed te begrijpen: Wij kunnen het eeuwig leven **niet verdienen** met het strikt houden van de wet, maar als wij door het offer van Yeshua **onverdiend** het eeuwig leven mogen ontvangen, dan houden wij G'ds heilige wet maar al te graag uit liefde en dankbaarheid!!! En daar horen dus ook de Shabat en de bijbelse feestdagen bij, waarvan Yom haKipurim zonder meer de belangrijkste is!

Pesach en Yom Kipur

U zult nu waarschijnlijk denken: "Hoezo de Grote Verzoendag? Ik dacht juist altijd, dat Pesach [Pasen] de belangrijkste feestdag is, want dan herdenken wij immers, dat Yeshua voor ons gestorven is en door Zijn opstanding de overwinning heeft behaald! Als wij door Zijn offer met G'd verzoend worden, waarom hebben we dan nog een andere heilige dag nodig om ons te onderwijzen aangaande verzoening? En indien wij reeds verzoend zijn, waarom moeten we dan vasten, zoals opgedragen is op de Grote Verzoendag? Wat is dan de specifieke betekenis van deze dag in G'ds plan voor het behoud van de mensheid? Als wij dus in Yeshua geloven, waarom zouden wij dan Yom Kipur vieren? Sterker nog: is het zelfs niet verkeerd om dat te doen, gezien het verzoenende werk dat Yeshua reeds met Pesach volbracht heeft?" Welnu, er zijn inderdaad wel opmerkelijke overeenkomsten tussen de beide feesten, maar zeker ook verschillen, want Pesach staat geheel in het teken van verlossing en bevrijding, terwijl op de Grote Verzoendag de verzoening tussen G'd en de gehele mensheid centraal staat. Wij herdenken in de viering van Pesach, dat het vergoten bloed van Yeshua ons vrijgekocht heeft, maar wij weten ook dat met het slachten van het paaslam aan de slavernij van het volk Israël een einde gekomen is. Op de 10^e van de eerste maand, dat is de maand Nisan, werd een volkomen gaaf lam apart gezet om op de 14^e dag geslacht te worden en op de 10^e dag van de 7^e maand, dat is de maand Tishri, was er opnieuw bloed van een offerdier als een opvallend kenmerk, maar het werd niet gebruikt zoals bij het Pesach. Daar werd het bloed gestreken aan de bovendorpel en de zijposten van de deur, zodat de Engel des Doods de huizen van de Israëlieten zou passeren. Hier echter werd het bloed binnen het voorhangsel van het heiligdom gebracht en op de Ark des Verbonds gesprekend. In het offer van het paaslam zien wij het offer van Yeshua, dat in geloof aanvaard wordt en dat alleen in staat is om ons te verlossen van G'ds rechtvaardige toorn. U ziet het, het bloed van Pesach is het bloed van de verlossing en bevrijding. Het bloed van Yom Kipur daarentegen is het bloed van de verzoening, want het reinigt ons van al onze zonden. Het voldoet volkomen aan G'ds rechtvaardige eisen en maakt het ons mogelijk om in de geest tot G'd te naderen om gemeenschap met Hem te hebben en straks zelfs persoonlijk in Zijn tegenwoordigheid te mogen verschijnen! Zowel Yom Kipur als

Pesach leren ons aspecten van de vergeving van zonde en onze verzoening met G'd door het offer van Yeshua. Terwijl het Paasfeest echter individueel van toepassing is voor gelovigen die Yeshua haMashiach persoonlijk hebben aangenomen als hun Heer en Verlosser, heeft de Grote Verzoendag daarentegen rechtstreekse universele gevolgen en hij symboliseert bovendien een essentiële aanvullende stap in G'ds plan van behoud, die beslist niet in de symboliek van Pesach gevonden wordt: **De Grote Verzoendag heeft namelijk niet alleen betrekking op de vergeving van zonde; maar deze dag verwijst ook naar het verwijderen van de voornaamste oorzaak van zonde: satan en zijn demonen!** Deze stap *moet genomen worden* voordat de mensheid werkelijke vrede op aarde kan ervaren. Daarom beeldt Yom Kipur een grote en wonderlijke gebeurtenis uit, die na de wederkomst van Yeshua zal plaatsvinden en waarvan de Kerk totaal onkundig is, omdat zij niet de ware betekenis inziet van deze jaarlijkse Shabatot [sabbatten], die de Eeuwige heilig zijn! De Kerk is door de eeuwen heen in gebreke gebleven ze als een voortdurende herinnering aan G'ds plan van verlossing te houden! Alle mensen lijden onder de tragische gevolgen van zonde. Maar zonde vindt niet plaats zonder oorzaak, en de Eeuwige maakt deze oorzaak duidelijk in de symboliek die met de Grote Verzoendag verbonden is. Deze symboliek komt gedetailleerd tot uiting in het 16^e hoofdstuk van Leviticus, waar de handelingen op Yom haKipurim, zoals die vóór het offer van Yeshua plaatsvonden, worden beschreven:

Instelling van de Grote Verzoendag

“De Eeuwige nu zeide tot Moshe [Mozes]: Spreek tot uw broeder Aharon [Aaron], dat hij niet te allen tijde kome in het heiligdom binnen het voorhangsel voor het verzoendeksel dat op de ark ligt, opdat hij niet sterve; want in de wolk verschijn Ik boven het verzoendeksel. Slechts op deze wijze zal Aharon het heiligdom binnengaan: met een jonge stier ten zondoffer en een ram ten brandoffer. Het heilige linnen onderkleed zal hij aantrekken en een linnen broek zal over zijn vlees zijn en met een linnen gordel zal hij zich omgorden en een linnen tulband zal hij zich ombinden; dit zijn heilige klederen, die hij zal aantrekken, nadat hij zijn lichaam in water gebaad heeft. En van de vergadering der Israëlieten zal hij twee geitebokken ten zondoffer en een ram ten brandoffer nemen. Dan zal Aharon de stier van zijn eigen zondoffer brengen en verzoening doen voor zich en zijn huis. Hij zal de twee bokken nemen en ze voor het aangezicht van de Eeuwige stellen bij de ingang van de tent der samenkomst, en Aharon zal over de beide bokken het lot werpen; een lot voor יְהוָה Adonai, en een lot voor עֲזָזֵל Azazel. Dan zal Aharon de bok waarop het lot voor Adonai gevallen is, brengen en hem ten zondoffer bereiden. Maar de bok waarop het lot voor Azazel gevallen is, zal men levend voor het aangezicht van de Eeuwige stellen, om daarmee verzoening te doen, door hem voor Azazel de woestijn in te zenden. Dan zal Aharon de stier van zijn eigen zondoffer brengen en verzoening doen voor zich en zijn huis; hij zal de stier van zijn eigen zondoffer slachten. En hij zal een pan vol gloeiende kolen van het altaar voor het aangezicht van de Eeuwige nemen en zijn handen vullen met fijngestoten welriekend reukwerk en dat alles brengen binnen het voorhangsel. Dan zal hij het reukwerk op het vuur leggen voor het aangezicht van de Eeuwige, zodat de wolk van het reukwerk het verzoendeksel dat op de getuigenis ligt, bedekt, opdat hij niet sterve. Dan zal hij een deel van het bloed van de stier nemen en dat met zijn vinger sprenkelen op het verzoendeksel, aan de voorzijde; en voor het verzoendeksel zal hij zeven maal dat bloed met zijn vinger sprenkelen. Dan zal hij de bok van het zondoffer, voor het volk bestemd, slachten en zijn bloed naar binnen, achter het voorhangsel brengen, en met dat bloed doen, zoals hij met het bloed van de stier gedaan heeft: hij zal het op het verzoendeksel en voor het verzoendeksel sprenkelen. Zo zal hij verzoening doen over het heiligdom om de onreinheden der Israëlieten en om hun overtredingen in al hun zonden; aldus zal hij doen met de tent der samenkomst, die bij hen verblijf houdt te midden van hun onreinheden. Geen mens zal in de tent der samenkomst zijn, wanneer hij daar binnengaat om in het heiligdom verzoening te doen, totdat hij naar buiten komt en verzoening gedaan heeft voor zichzelf, voor zijn huis en voor de gehele gemeente Israëls. Dan zal hij naar buiten gaan naar het altaar, dat voor het aangezicht van de Eeuwige staat, en daarover verzoening doen; hij zal van het bloed van de stier en van het bloed van de bok nemen en dat rondom aan de horens van het altaar strijken. Dan zal hij daarop met zijn vinger zevenmaal van het bloed sprenkelen en het reinigen en heiligen van de onreinheden der Israëlieten. Wanneer hij de verzoening van het heiligdom en van de tent der samenkomst en van het altaar voleindigd heeft, dan zal hij de levende bok brengen, en Aharon zal zijn beide handen op de kop van de levende bok leggen en over hem al de ongerechtigheden der

Israëlieten en al hun overtredingen in al hun zonden, belijden; hij zal die op de kop van de bok leggen en die door iemand, die daarvoor gereed staat, naar de woestijn laten brengen. Zo zal de bok al hun ongerechtigheden op zich dragen naar een onvruchtbaar land, en hij zal die bok in de woestijn vrijlaten. Daarna zal Aharon naar de tent der samenkomst komen en de linnen klederen uittrekken, die hij aangetrokken had, toen hij het heiligdom binnenging, en zal ze daar laten liggen. Hij zal zijn lichaam in water baden op een heilige plaats en zijn gewone klederen aantrekken; dan naar buiten gaan en zijn brandoffer en het brandoffer van het volk bereiden en verzoening doen voor zich en voor het volk. En het vet van het zondoffer zal hij op het altaar in rook doen opgaan. Hij nu, die de bok voor Azazel weggebracht heeft, zal zijn klederen wassen, zijn lichaam in water baden en daarna in de legerplaats komen. En de stier van het zondoffer en de bok van het zondoffer, waarvan het bloed gebracht werd om verzoening te doen in het heiligdom, zal men buiten de legerplaats brengen en hun huid, hun vlees en hun mest met vuur verbranden. Wie dat verbrandt, zal zijn klederen wassen, zijn lichaam in water baden en daarna in de legerplaats komen. **Dit zal u tot een altoosduurende inzetting zijn: in de zevende maand op de tiende der maand zult gij u verootmoedigen en generlei werk doen, zomin de geboren Israëliet als de vreemdeling, die in uw midden vertoeft. Want op deze dag zal over u verzoening gedaan worden, om u te reinigen; van al uw zonden zult gij gereinigd worden voor het aangezicht van de Eeuwige. Het zal u een volkomen Shabat zijn en gij zult u verootmoedigen, het is een altoosduurende inzetting!** En de verzoening zal de priester doen, die men gezalft heeft en die men gewijd heeft, om in zijns vaders plaats het priesterambt te bekleden; hij zal de linnen klederen, de heilige klederen, aantrekken; het heilige der heiligen zal hij verzoenen, ook de tent der samenkomst en het altaar zal hij verzoenen, en over de priesters en het ganse volk der gemeente verzoening doen. En dit zal u een altoosduurende inzetting zijn, ten einde verzoening te doen over de Israëlieten om al hun zonden, eenmaal in het jaar. En hij deed, zoals de Eeuwige Moshe bevolen had.” **Surinaams:** “We, te negi dei fu a mun pasa, a dei di meki tin, dati de a bigi Fersunde, fu taki, a dei, disi un mu suku fu unu nanga Masra kon bun. We, a dei dati de wan bigi bedaki, disi un mu kon makandra, én nanga fasten én nanga begi un mu saka un srefi dipi gi Masra, begi En pardon fu ala un sondu. A dei un no mu du wan wroko, ma ofrandi un mu tyari kon gi Masra, én nanga fasten un mu pina un skin, fu un sondu ede. Fosi Aharon [Aaron] mu teki wan yongu kow, kiri en fu wan ofrandi fu en eigi suma srefi, fu meki en srefi nanga en famiri fosi kon bun nanga Gado. Na baka a mu teki tu krabita-boko fu den pikin fu Israel, poti den na Masra fesi na a ferbontu-oso doro, én dan a mu hiti doblo fu den tu boko, a wan, a fu kiri gi Masra, én a trawan, a fu libi. We, a boko, disi kisi a doblo fu Masra, dati Aharon mu teki, kiri fu wan sondu-ofrandi; én dan a mu furu en anu nanga switi spesrei-sani, tyari dati go te na bakasei fu a bigi garden na ini a Moro-santa-presi. So srefi a mu teki afu fu a kow-brudu, tyari go na ini, én dan a mu dipi en finga na ini a brudu, spater na a Gnade-trown; ma na fesi fu a Gnade-trown a mu spater a brudu sebi-tron na gron nanga en finga. So srefi a mu du tu nanga a brudu fu a boko, di a ben kiri fu wan sondu-ofrandi gi den pikin fu Israel. Na baka a mu nati a altari tu nanga a brudu fu a kow én fu a boko, meki dati kon krin tu. En te a kaba nanga da wroko, fu puru ala sondu na ini da heeli temple, dan Aaron mu teki a tra boko, a libiwan, poti ala tu anu na a boko ede, én ala na ten, di en anu de na tapu a boko, a mu bekenti ala sondu fu den pikin fu Israel, nanga alasani, di den ben misi, poti na a meti tapu. Na baka Aharon mu meki wan suma teki a boko, yagi en go farawe te na ini wustein, fu meki a meti tyari ala suma sondu gwe. Na so Aaron mu puru den Israel-suma sondu ibri yari wantron, én dati mu de wan fasti wét fu unu te fu alaten.” (ויקרא Vayiqra [Leviticus] 16:2-34)

Geestelijke betekenis

Het bloed van het zondoffer werd achter het voorhangsel in het Heilige der Heiligen gebracht en éénmaal op en zevenmaal vóór de Ark des Verbonds gesprenkeld. Dat gebeurde op יום כפור Yom Kipur, en daarom kan het ook geen toeval zijn, dat het voorhangsel van de heilige arke in de synagoge כפרת Kaporet heet, terwijl de Hebreeuwse naam voor het voorhangsel in de tempel פרוכת Parochet luidde. Het woord voor “verzoening”, כפרה Kapara, dat niet minder dan acht en veertig keer voorkomt alleen al in het boek Leviticus, draagt tevens de betekenis van bedekking en bescherming in zich, zoals ook het woord כפר Kiper zowel “verzoenen” alsook “bedekken” betekent. Hiervan is overigens ook het woord כפה Kipa afgeleid, dat is de hoofdbedekking van de mannen. De link tussen verzoening en bedekking vinden wij overigens

ook terug in het bekende gezegde: "Zand erover!" als men zich met elkaar verzoend heeft. Het bloed van de bok, dat de verzoening voor het volk Israël bracht, bedekte de Ark en het bloed van Yeshua bedekt al onze zonden en heeft voor ons de weg vrij gemaakt om het hemelse heiligdom binnen te mogen gaan! Zo mogen wij straks omhuld door de volmaaktheid van Yeshua haMashiach in de tegenwoordigheid van G'd verschijnen, zoals een wolk van liefelijk reukwerk de Ark des Verbonds omhulde en bedekte.

Satan, de aanstichter van zonde

De Eeuwige heeft ons geschapen met de bedoeling voor eeuwig bij Hem te zijn in Zijn Paradijs. Hij dwong ons niet Hem lief te hebben en te gehoorzamen, maar Hij gaf ons een eigen wil en vrije keuze. Chava [Eva], de eerste vrouw, en door haar ook Adam, de eerste man, kozen echter ervoor om aan hun Schepper ongehoorzaam te zijn en hun eigen weg te volgen. Vandaag de dag maken de mensen helaas nog steeds diezelfde verkeerde keuze. Het gevolg daarvan is scheiding van G'd, want in Romeinen 3:23 lezen wij: *"Alle mensen hebben gezondigd en missen daardoor G'ds nabijheid! - Den alamala ben du sondu, den no abi a fosi Gado glori moro! - Sab manai pápi hai aur Parmeswar ke máhánta ekko insán ke jivan me na dekha hai! - Kenèng apa aku kok bisa ngomong ngono para sedulur. Awit kabèh wong wis tiba ing dosa lan jalaran kabèh namung nuruti karepé déwé, Gusti Elohim blas ora kéték apiké sangka uripé manungsa!"* Maar de zonde vindt niet plaats zonder oorzaak, en G'd maakt ons deze oorzaak duidelijk in de symboliek van de Grote Verzoendag, want hoewel onze menselijke natuur ook een rol speelt in ons zondigen, draagt satan, de duivel, echter de grootste verantwoordelijkheid voor het beïnvloeden van de hele mensheid tot ongehoorzaamheid aan G'd. Daarom heeft Yom Kipur niet alleen betrekking op de *vergeving van de zonde*; maar verwijst ook naar het **verwijderen van de oorzaak der zonde**, namelijk de satan!. Deze stap moet genomen worden voordat de mensheid werkelijke vrede op de aarde kan ervaren. Totdat G'd de oorspronkelijke aanstichter der zonde verwijderd heeft, zal de mensheid helaas blijven zondigen en vervallen tot ongehoorzaamheid aan de Tora, want de duivel verblindt de mensen voor begrip van G'ds waarheid. Sha'ul haShaliach [de apostel Paulus] legde dit uit in zijn tweede brief aan de Korinthiërs: *"Als er dan toch nog een sluier ligt over het evangelie dat wij verkondigen, is dat alleen het geval voor hen die verloren gaan. Zij geloven niet omdat de god van deze wereld (satan) hun geest heeft verblind. Daardoor kunnen zij de lichtstralen niet opvangen van het evangelie dat de heerlijkheid verkondigt van de Mashiach [Christus], die het beeld is van G'd!"* (2 Korinthiërs 4:3-4, GNB). **Surinaams:** *"Ma te a breiti nyunsu fu wi dangra suma, dan a de dangra den, disi de go lasi. Dati na den, disi no de bribi, disi a gado fu disi grontapu ben breni den ati nanga memre, fu den no kan si a krin leti fu a glori breiti nyunsu fu Mashiach [Kristus], disi de a prenki fu Gado!"* **Hindoestaans:** *"Hamlogke khus khabar kháli topal hai ulog khátin jaun sada ke liye Parmeswar se alag karal jáiga. I jug me saitán bhagwán ghat ráj caláwe hai, aur ulogke akkil ekdam se top deis hai jeme usab biswás na kar páwe aur khus khabar na samjhe ki Mashiach [Masih] ketana máhán hai aur dekháwe hai ki Pita Parmeswar kaise hai!"* **Javaans:** *"Nanging, semunggoné meksa ijk ènèng wong sing ora bisa nyandak marang pituturé Gusti sing tak wulangké, kuwi ora jalaran tembungku kurang jelas, ora para sedulur, nanging jalaran wong-wong kuwi wis ditampik karo Gusti Elohim, awit ora gelem pretyaya. Sing mblerengi atiné wong-wong kuwi ya Sétan. Suwéné urip ing donya kéné ya dèkné sing ngwasani atiné wong sing ora pretyaya marang Gusti Yeshua. Dadiné wong-wong iki ya ora bisa dunung marang kabar kabungahané Mashiach [Kristus] lan ya ora pada bisa ngrasakké déwé gedéné pangwasané Mashiach, sing ngétokké Gusti Elohim marang awaké déwé!"* Sha'ul [Paulus] waarschuwde ons enkele hoofdstukken verderop op onze hoede te zijn voor de bedrieglijke methoden van de duivel: *"Maar ik ben bang dat uw gedachten afgeleid worden van de oprechte en kuise toewijding aan de Mashiach, zoals de slang door zijn sluwheid toch ook Chava [Eva] heeft bedrogen!"* (2 Korinthiërs 11:3, GNB). **Surinaams:** *"Ma mi frede taki, so leki a sneki ben kori Chava [Eva] nanga a ogri trikif u en, sonten a kon drai un ati nanga memre so srefi tu, meki un lasi a oprekti fasi, disi de na ini Mashiach!"* **Hindoestaans:** *"Tulog jáne hai kaise sáp Chava [Eva] ke caláki se bahakáis raha. Aur ham deráila ki saitán tulogke bicár bigár dei ki tulog bhi bharmáwal jaihe aur na tan-man se Mashiach par dhián lagaihe!"* **Javaans:** *"Nanging, wediku nèk kowé sampèk kenèng akalé sétan, kaya ibu Chava [Eva], sing diapusi karo ula terus ora manut marang tembungé Gusti Elohim. Mengko kowé mbarang sampèk disasarké karo guru-guru palsu kuwi terus ora trésna marang Mashiach kaya mau-mauné menèh, nganggo katrésnan sing tus lan sing tenan!"* **Gelovigen die zich echt**

inspannen om satan te weerstaan en hun uiterste best doen om op te houden met zondigen, voeren een geestelijke strijd tegen de duivel en zijn demonen: *"want wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten! – Bikasi win o abi fu feti nanga skin én brudu, ma nanga den gransuma én trangawan, nanga den masra fu disi grontapu, disi de tiri a dungru kondre fu disiten, én nanga den ogri yeye na ondro hemel!"* (Efeziërs 6:12). Natuurlijk is de G'd van Israël veel machtiger dan satan, maar ook wij moeten ons best doen om de duivel, maar ook de invloeden van onze menselijke natuur actief te weerstaan. Om ons hierin te bemoedigen en te motiveren ziet de Grote Verzoendag nu reeds vooruit naar het tijdstip waarop satans misleidende macht vóór het duizendjarig vreedrijk uit ons midden zal worden verwijderd en hij niet langer vrijuit de mensheid zal kunnen beïnvloeden en misleiden: *"En ik zag een engel nederdalen uit de hemel met de sleutel des afgronds en een grote keten in zijn hand; en hij greep de draak, de oude slang, dat is de duivel en de satan, en hij bond hem duizend jaren, en hij wierp hem in de afgrond en sloot en verzegelde die boven hem, opdat hij de volkeren niet meer zou verleiden, voordat de duizend jaren voleindigd waren"* (Openbaring 20:1-3). De duivel wordt nog niet gedood, want duizend jaar later is hij nog steeds in leven (vers 7), maar hij wordt wel voor G'ds aangezicht gebracht, gebonden en dan weggezonden naar de afgrond, een plek waar geen leven is, het zinnebeeld van de woestijn. Dit wegzenden van de satan naar een onbewoonde, verlaten wildernis is ook precies datgene wat hoofdstuk 16 van het boek ויקרא Vayiqra [Leviticus] weergeeft. Hierin wordt beschreven hoe G'd aan het oude Israël instructies gaf voor het houden van Yom Kipur [de Grote Verzoendag]. Hoewel sinds het offer van Yeshua geen noodzaak er meer is voor dierlijke offers, draagt dit hoofdstuk in belangrijke mate bij tot ons begrip van G'ds heilsplan. Daar dit echter niet door iedereen wordt begrepen en er dientengevolge verschillende opinies en verklaringen inzake dit bijbelgedeelte bestaan, moeten wij voor een beter begrip alle dogmatische bagage vanuit onze kerkelijke achtergrond afwerpen en het onbevooroordeeld proberen te bestuderen en te analyseren:

Typen van Yeshua en satan

"En van de vergadering der Israëlieten zal hij twee geitebokken ten zondoffer en een ram ten brandoffer nemen." (vers 5) *"Hij zal de twee bokken nemen en ze voor het aangezicht van de Eeuwige stellen bij de ingang van de tent der samenkomst, en Aharon zal over de beide bokken het lot werpen; een lot voor יהוה Adonai, en een lot voor עזאזל Azazel."* (vers 7 en 8). *"Dan zal Aharon de bok waarop het lot voor Adonai gevallen is, brengen en hem ten zondoffer bereiden. Maar de bok waarop het lot voor Azazel gevallen is, zal men levend voor het aangezicht van de Eeuwige stellen, om daarmee verzoening te doen, door hem voor Azazel de woestijn in te zenden."* (vers 9 en 10). - Opvallend is dat de priester twee geitenbokken moest kiezen als zondoffer voor het volk, en dat hij ze aan haShem, de Eeuwige, moest tonen (vers 5 en 7). Aharon, de hogepriester, moest het lot werpen om er één uit te kiezen "voor de Eeuwige", die hij als offer moest brengen (vers 8-9). Deze geitenbok stelde Yeshua haMashiach voor, die gedood zou worden om de straf te betalen voor onze zonden. Let op dat de mensen niet in staat waren om te beslissen welke geitenbok er in aanmerking kwam om Yeshua voor te stellen. G'd zelf moest hierin de beslissing nemen! Het werpen van een lot was al van ouds een plechtig verzoek aan G'd om in een onduidelijke zaak uitsluitsel te geven, zo ook hier: *"...een lot voor יהוה Adonai, en een lot voor עזאזל Azazel."* - Het was dan ook een heilige ceremonie, die het rechtstreeks beslissend ingrijpen van de Eeuwige inhield, en om deze reden zijn loterijen en gokken echt van de duivel, want ze ontwijden het doen van een heilig beroep op G'd!!! Dit laatste was hier zeker het geval, want het lot moest immers de bok aanwijzen, wiens verzoenend bloed in het heiligdom zou worden gebracht. De andere geitenbok was voor een totaal ander doel bestemd: *"Maar de bok waarop het lot voor Azazel gevallen is, zal men levend voor het aangezicht van Adonai stellen, om daarmee verzoening te doen, door hem voor Azazel de woestijn in te zenden"* (vers 10). De sleutel tot de hele verklaring van dit bijbelgedeelte ligt in een juist begrip van de betekenis van het woord of de naam עזאזל Azazel, die in de hele Bijbel verder nergens voorkomt dan enkel in dit hoofdstuk! Helaas wordt Azazel echter zowel door vertalers alsook door uitleggers verschillend verklaard. Zo vatten sommigen לעזאזל laAzazel [naar Azazel] op als aanwijzing voor de plaats waarheen

de bok gebracht zou worden nadat de zonden van het volk op hem werden geworpen. De bekende Duitse bijbeluitlegger Dächslar verschilde in dat opzicht van zijn Joodse collegas, die van mening waren dat hiermee een gebergte niet ver van de Sinai bedoeld is. Hij was het hier niet mee eens, omdat gedurende de veertig jaren in de woestijn elk jaar het lot is geworpen voor Azazel, zelfs toen het volk reeds zeer ver van de berg Sinai verwijderd was. Om deze reden vond hij het voldoende, dat een eenzaam en vooral onbewoonbaar gebied werd uitgekozen, opdat de bok daarheen gevoerd zou worden en de vloek van G'd niet bij het volk zou blijven. In elk geval twijfelde hij er niet aan dat met **עֲזָאזֵל** Azazel een plaats werd aangeduid en niet een persoon. Ook in het woordenboek Hebreeuws-Nederlands van Jitschak Pimentel komen wij deze stelling tegen: "Rots, vanwaar de zondebok gegooid werd". **לְעֲזָאזֵל** laAzazel [naar Azazel] vertaalde Pimentel overigens met: "Donder op!" zonder verder op de naam zelf in te gaan. Dat doet het Langenscheidts Taschenwörterbuch Hebräisch-Deutsch van Jaacov Lavy daarentegen wel, want daar wordt **לְעֲזָאזֵל** laAzazel [naar Azazel] n.l. vertaald met: "Geh zum Teufel!", waarmee meteen de link gelegd is naar de duivel, maar onder het trefwoord **עֲזָאזֵל** Azazel staat ook in dit woordenboek: "Felsen, von dem der Sündenbock hinuntergestürzt wurde". De Vulgata verklaart dit woord als een uit de twee woorden **עַז** Ez [bok] en **אָזַל** Azal [weggaan] samengesteld begrip en vertaalt het met "uitlatingsbok" [Hirco Emissario]. Hierop berust ook de vertaling van Martin Luther: "de weggaande bok". Maar deze vertaling is volstrekt onjuist omdat het woord **עַז** Ez in het Hebreeuws nimmer 'bok' maar altijd 'geit' betekent. Het Hebreeuwse woord voor 'bok' is namelijk **שַׁעִיר** Sa'ir. In de grondtekst staat dan ook: **שַׁעִיר לְעֲזָאזֵל** Sa'ir laAzazel. Vele geleerden identificeren het Hebreeuwse woord **עֲזָאזֵל** Azazel als de naam van een boze geest die in de woestijn woont (Interpreter's Dictionary of the Bible, deel 1, p. 326) en in de Christelijke Encyclopedie (J.H. Kok N.V., Kampen 1956) schrijft prof. dr. W.H. Gispen het volgende: "Maar wat m.i. de doorslag geeft, om Azazel op te vatten als een eigennaam, is dit, dat het in Leviticus 16:8 gebruikt wordt als pendant van JHWH, dat ook een eigennaam is. Daarom zullen wij ook niet aan een plaatsnaam, maar aan de naam van een wezen te denken hebben. En dan ligt de gedachte aan een woestijndemon voor de hand... De voorstelling is, dat de zonde thuishoort bij de demon van de woestijn (vgl. Zach. 5:5-11), bij wie men niet ten onrechte aan de satan heeft gedacht." De meeste uitleggers beroepen zich inmiddels terecht op het feit, dat tegenover het eerste lot: **לְעֲזָאזֵל יְהוָה Adonai**, als tweede lot eveneens de naam van een persoonlijk wezen met een eigen naam zou moeten komen te staan: **לְעֲזָאזֵל Azazel**. Let goed op de tegenstelling: één voor Adonai, de andere voor Azazel! Deze beide woorden suggereren op de meest vanzelfsprekende wijze dat Azazel dus de naam van een persoon is, die hier tegenover de Eeuwige wordt gesteld. De meeste bijbeluitleggers verklaren Azazel derhalve aldus: "de geheel verwijderde, de volkomen afgezonderde, en denken hierbij aan de duivel, de bron van de zonde, het hoofd van de gevallen engelen, die in het boek Job de Satan en bij de rabbijnen Shama'el genoemd wordt. Met de stelling dat onder Azazel de duivel moet worden verstaan, stemmen o.a. Keil, Witsius en Schouten overeen. Maar terwijl het slachten van de eerste bok een offer aan G'd was ter verzoening voor onze zonden, mogen wij het zenden van de tweede bok naar Azazel, beladen met de zonden van het volk, niet zien als een offer aan de duivel, maar veeleer om de zonden die G'd aan Zijn volk had vergeven, terug te zenden naar Azazel, de hoofdbewerker van- en verleider tot de zonde. Om die boze vijand te doen zien, dat Israël van die zonden en van haar schuld was verlost. Dat is de diepere betekenis van Yom Kipur, want daar de satan de zonde in de wereld heeft gebracht en door de zonde de dood, en zonde en dood sinds die tijd het gebied zijn geworden waar hij heerst, hetgeen hem echter eens door het verlossingswerk van Yeshua weer zal worden ontruk, moet de dag, waarop dit verzoeningswerk vooraf symbolisch wordt uitgebeeld, tevens een antwoord geven op de vraag wat er verder met de zonden gebeurt die Yeshua van ons heeft weggehaald. Yeshua droeg onze zonden, maar moet Hij ze blijven dragen? Is het niet duidelijk dat G'd niet rechtvaardig zou zijn als Satan's schuld aan onze zonden niet ook op zijn eigen hoofd zou worden geplaatst? Zou het rechtvaardig zijn als Yeshua, naast onze schuld, bovendien de schuld van de duivel zou moeten dragen, die de eigenlijke bewerker van elke zonde is? Kunnen wij dan tenslotte met de G'd van Israël, de Schepper van hemel en aarde, de Koning van het heelal, verzoend zijn, zolang de aanstichter van de zonde nog steeds onder ons is? Het antwoord op al deze vragen

is: neen! Het is duidelijk dat de satan eerst moet worden verdreven en daarom is de symboliek van de levende geitenbok die beladen met de zonden van het hele volk de woestijn in wordt gejaagd vergelijkbaar met het lot van satan, die G'd zal verwijderen **voordat** de duizendjarige heerschappij van Yeshua haMashiach zal worden gevestigd. Zo zullen de duivel en zijn demonen, die duizenden jaren lang de mensheid tot elke denkbare boosaardige daad hebben gebracht, verwijderd en in bedwang gehouden worden. Er kan geen totale wereldwijde verzoening met G'd plaatsvinden voordat de bron van zoveel zonde en lijden - satan - verwijderd is! Daarom toont de symboliek van Yom Kipur ons dus de opmerkelijke waarheid dat Azazel, de duivel, uiteindelijk verwijderd zal worden zodat de mensheid als geheel tenslotte met haar Schepper verzoend zal kunnen worden. De Grote Verzoendag verwijst derhalve ook naar de tijd die komt **nadat** satan verbannen is en **nadat** de hele wereld verwoest is door de gruwelijke gebeurtenissen die hieraan voorafgaan.

Conclusie

De Grote Verzoendag geeft ons als het ware een voorproefje van deze tijd van verzoening waarin een vernederde en berouwvolle mensheid eindelijk met G'd verzoend zal worden: het duizendjarig vreedrijk! Ook Luther zag het zo: de zonden van Israël, door het bloed van de eerste bok verzond, worden op het hoofd van de tweede bok geladen en daarmee wordt hij tot Azazel in de woestijn gezonden, om aan hem de volbrachte verwijdering van de zonden zegepralend te laten zien, maar ook om hem te verkondigen dat hij van nu af het recht om ons aan te klagen en zijn heerschappij over het nu uit zijn handen bevrijde volk van G'd heeft verloren! Onze zonden zijn reeds volledig betaald door het plaatsvervangende offer van Yeshua, gesymboliseerd door het slachten van de onschuldige eerste bok, voordat diezelfde zonden tenslotte op de levende tweede bok. Zo zien wij op de Grote Verzoendag, dat het doden van de eerste bok en het sprenkelen van zijn bloed een zichtbare uitbeelding was van de enige mogelijkheid waardoor wij met G'd kunnen worden verzoend: door de plaatsvervangende dood van een onschuldig slachtoffer! Maar het wegzenden van de tweede bok, beladen met de zonden waarvoor de eerste bok het zoenoffer had gebracht, betekende het volkomen verwijderen van de zonden van het volk en het, als het ware, teruggeven aan de eigenlijke veroorzaker daarvan, waar ze oorspronkelijk vandaan kwamen. Zo werd de jaarlijkse Grote Verzoendag voor altijd ingesteld om niet alleen het volk Israël, maar ook om de gelovigen uit de volken voortdurend te herinneren aan G'ds plan van behoud zoals dat na de spoedige wederkomst van Yeshua haMashiach zal worden vervuld.

Werner Stauder